

Til
Kunnskapsdepartementet
Boks 8119 – Dep
0032 Oslo

Oslo 14.01.08

Høring: NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet

Norges Handikapforbund vil i høringen ta utgangspunkt i organisasjonens behov for opplæring og kompetanseheving. Dette vil i all hovedsak være opplæringsbehov knyttet til organisasjonsarbeid, interessepolitisk arbeid og påvirkning, og målgruppa vil i all hovedsak si funksjonshemmede.

NHF er en interessepolitisk organisasjon med lokalledd i nær innpå 300 kommuner. Vi har regionkontorer og regionale styrer i 9 regioner. NHF har 12 Landsforeninger som medlemmer og disse er særlig opptatt av diagnoserettet arbeid. NHF har også en egen ungdomsorganisasjon.

NHF driver interessepolitisk arbeid lokalt, regionalt og sentralt. I forbindelse med dette arbeidet og i forbindelse med organisasjonsarbeid generelt er kurs og opplæring meget viktig.

Overordnede krav:

- At studieforbundene og medlemsorganisasjonene sikres forutsigbare og gode rammer for sitt arbeid uavhengig av politiske konjunkturer.
- Den totale økonomiske rammen til studiearbeid må økes.
- At ansvar og oppgaver tydeliggjøres og avklares mellom aktørene på feltet.
- At midler til særskilte målgrupper sikres og bedres.
- At systemet med søknader og rapportering av tiltak forenkles og ikke ytterligere byråkratiseres.
- At den negative spiral mange organisasjoner opplever i forhold til tilskudd til studiearbeid snus.
- Forhøyet opplæringstilskudd må ikke begrenses til inntil 15% av bevilgning, men må videreføres og styrkes.
- At studieforbundenes og medlemsorganisasjonenes særegne rolle som folkeopplyser og aktør i samfunnsutviklingen løftes fram og synliggjøres.
- At det stilles krav til studieforbundene at deres virksomhet skal være åpen og tilgjengelig for alle. Det vil si at opplæringstilbudene i studieforbundenes regi planlegges og utformes etter prinsippene for universell utforming.

Generell kommentar

Norges Handikapforbund er i stor grad avhengig av offentlig tilskudd til sitt studiearbeid. I de senere år har det vært vanskelig å drive dette arbeidet på grunn av kutt i de offentlige tilskuddene. NHF har opplevd utviklingen i senere år som en negativ spiral. Kutt i tilskuddene innebærer store problemer med å holde

studieaktiviteten oppe, noe som igjen har ført til ytterligere kutt i tilskuddene. Vi ser på denne utviklingen med stor bekymring.

Dersom trenden fortsetter vil vår organisasjons mulighet for å bli hørt i samfunnsdebatten bli vesentlig svekket.

De frivillige organisasjonene har etter vår mening en viktig plass i det norske demokratiet. Det er betenkelig at denne rollen svekkes. NHF er derfor glad for at regjeringen i Soria Moria-ærklæringen slår fast at de vil styrke voksenopplæringen i de frivillige organisasjonene. Vi håper NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet vil være et skritt i denne retningen.

NHF ser på den uformelle og fleksible opplysningsvirksomheten som skjer i frivillige organisasjoner som et viktig supplement og alternativ til det offentlige utdanningssystemet. Ikke minst er dette viktig for å utjamne forskjellene i tilgang til utdanning og kompetanse i samfunnet. Dersom ikke rammevilkårene for opplysnings- og kursvirksomheten i de frivillige organisasjonene bedres vil framtiden for dette arbeidet være høyst uviss. (jfr. NIFU STEP rapp. 27/2007 s. 9)

NHF mener at det positive arbeidet som gjøres av studieforbund og frivillige organisasjoner med hell i større grad kunne vært synliggjort i høringen. Det kunne også vært lagt større vekt på å få fram de frivillige organisasjonenes fortrinn for eksempel i sammenheng med at livslang læring løftes fram som noe positivt og nødvendig sett i forhold til samfunnets behov.

NHF ser positivt på at NOU 2007:11 Læring for livet, sendes ut på høring og håper at NOUèn er med på å gi studiearbeidet et nødvendig løft.

Når det gjelder de ulike finansieringsmodellene mener vi at flere spørsmål ikke er besvart. Det knytter seg stor usikkerhet til mange sider ved tilskuddsordningene. Det er mange forhold som ikke synes å være avklart, rammer og forutsetninger som er uklare og uavklarte. Dersom studiearbeidet i Norge skal få et løft er det helt nødvendig at de totale økonomiske rammene for virksomheten bedres.

Når det gjelder NOUèns forslag til tilskuddsordninger er det en forutsetning at tilskuddsordning 1 og 2 i prinsippet skal la seg gjennomføre uten budsjettmessige konsekvenser, mens tilskuddsordning 3 vil forutsette friske midler. Det presiseres at en tilskuddsordning 3 uten friske midler, som vil gå på bekostning av tilskuddsordning 1 og 2 er uaktuelt. NHF vil gjerne understreke viktigheten av dette. Samtidig vil vi stille spørsmål ved realismen i å foreslå en tilskuddsordning 2 som tildeles gjennom fylkeskommunen skal kunne gjennomføres uten friske midler. NHF vil også advare mot en utvikling der flere oppgaver og ansvar legges regionalt, mens ansvaret til sentrale offentlig myndighet svekkes.

Ny lov for ikke formell opplæring:

NHF ser forslaget om en egen lov som et mulig bidrag til å løfte fram det arbeidet som utføres av studieforbund og organisasjoner, og som i hovedsak er opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet. I denne sammenheng kan en egen lov være hensiktsmessig. NHF er mer usikker på om hva loven bør omfatte.

Studieforbundene i Norge har, slik NOUèn påpeker, en rekke oppgaver, etter hvert også formell opplæring. En ny lov må tydeliggjøre og styrke feltet, avklare ansvarsforhold og borgernes rettigheter. NHF stiller seg avventende til spørsmålet om egen lov.

Nye mål for studieforbundene

NHF registrer at Tron utvalget går inn for en målstyring av sektoren. Som utgangspunkt for dette legger utvalget fram forslag om nye overordnede målsettinger for studieforbundene. NHF har ingen store motforestillinger mot disse målene. Det må stilles spørsmål ved om disse målene på en grei måte lar seg operasjonalisere og om de er dermed vil være gode indikatorer på om målsettingene blir oppfylt. NHF stiller seg i utgangspunktet tvilende til om studieforbundenes virksomhet egner seg til målstyring. Forutsetningene for en slik omlegging må være at studieforbundene får være med i arbeidet videre med å lage gode målandikatorer, og at det ikke legges opp til et stort byråkrati for å vurdere om målene oppnås.

Tilskuddsordninger og krav til rapportering og godkjenning av studieaktivitet

Tilskuddsordning 1.

NHF ser positivt på at ordningen med et *grunntilskudd* under tilskuddordning 1 er foreslått, og at dette tilskuddet skal gå til utviklingsarbeid og intern opplæring i studieforbundene. Det må være en forutsetning at dette ikke går på bekostning av opplæringstilskuddet.

NHF ser også positivt på at det foreslås et *opplæringstilskudd* basert på aktivitet. Vi forutsetter at dette tilskuddet samsvarer med dagens tilskudd over § 19.

NHF mener at kravene til tiltak; forutsetninger om aldersgrense på 14 år, at tiltak er åpnet for alle, at det skal foreligge en plan for tiltaket, at deltakerne skal få dokumentasjon på gjennomført opplæring og at det skal rapporteres ut fra definerte krav, er rimelige. Dette er krav som tilbydere av tilskudds berettigede kurs i dag forholder seg til. Problemet er at dette tilskuddet i flere år nå har vært for lavt.

Forhøyet opplæringstilskudd

Det er meget viktig at den tilskudds ordning som velges har et forhøyet opplæringstilskudd. Vi forutsetter at dette må oppfattes som tilsvarende det gamle § 24 tilskuddet. Funksjonshemmede som er målgruppe for studiearbeidet i NHF har store ekstra kostnader i forbindelse med transport, assistanse og kursopphold. Det studiearbeid som foregår i regi av studieforbund generelt er i liten grad lagt til rette for funksjonshemmede.

At dette tilskuddet skal begrenses til inntil 15% av opplæringstilskuddet er helt uforståelig. NHF går sterkt i mot en slik begrensing. (Jfr. C. Forhøyet opplæringstilskudd s.99) Dette kravet må bygge på manglende kunnskap om hvordan opplæringssituasjonen for funksjonshemmede er i dag. Med utgangspunkt i samfunnets ønske om et inkluderende samfunn, likeverd og like muligheter, synes dette karvet helt urimelig. Det forhøyede opplæringstilskuddet må videreføres og styrkes.

Tilskuddsordning/finansieringsordning 2

NHF ser positivt på at en ønsker å styrke det fylkeskommunale/regionale ansvaret for studiearbeidet på dette nivået. Tidligere var det slik at organisasjonene kunne søke sine fylker om tilskudd til studiearbeid. Ordningen var ulikt administrert. I noen fylker kunne en søke direkte, noen steder gjennom VOFO og andre steder igjen gjennom studieforbund. Etter hver har denne ordningen blitt fjernet i de aller fleste fylker, med noen få unntak. NHF ser positivt på at en forsøker å etablere en tilskuddsordning på et fast grunnlag. NHF mener at et slikt tilskudd ikke må begrenses til tiltak/læring med

paralleller i offentlig utdanning, men også gjelde generelle opplæringstiltak. Det vil imidlertid være rimelig at fylket stiller krav om at tiltaket/opplæringen er relatert til aktivitet eller saksforhold i fylket. Et slikt tilskudd vil ha stor betydning for aktivitet lokalt. Vi har liten tro på at dette kan gjennomføres uten budsjettmessige konsekvenser.

NHF har ingen innvendinger mot at det oppfordres til samarbeid og partnerskapsavtaler på fylkes/region nivå mellom aktuelle aktører. På noen områder er det etablert samarbeid i dag. NHF mener at dersom dette samarbeidet skal få et større omfang må det mer til enn å oppfordre partene til samarbeid. Det må her etableres særlige organisatoriske og økonomiske tilskuddsordninger. Utgangspunktet må være studieforbundenes særlige kompetanse, posisjon og fortrinn i forhold til å kunne tilby tilpassede, målrettede og gode tilbud til grupper som ikke så lett benytter seg av eller nås av det formelle utdanningssystemet. Dette vil stille krav både til oppdragsgiver og tilbyder.

Tilskuddsordning 3/ Kulturpott

NHF er positive til at det kan gis tilskudd til ulike former for kulturlæring. Utvalget foreslår at tilskuddordningen formidles gjennom regionene/fylkene til studieforbundene. Det må være en klar forutsetning at dette ikke går ut over tilskuddet til ordinært studiearbeid. Dersom dette skal fungere må tilskuddet være øremerket.

Om krav til tiltak og kursarrangør

Behov for mer fleksibelt og forenklet regelverk

NHF hadde håpet at Tron-utvalget hadde gått mer inn på regelverket som regulerer rapportering og godkjenning av tilskuddsberettigede tiltak. NHF skulle gjerne sett at 12 timersregelen ble vurdert, og at en hadde åpnet opp for større fleksibilitet og mulighet for å kombinere ulike tiltak. Dette er et arbeidet som må følges opp i etterkant av utvalgets innstilling. Utvalget peker selv på (s. 86) at det skulle være rom for en enklere og mer rasjonell forvaltning. NHF mener at arbeidet med en forenkling og en fornying av krav til tiltak må prioriteres.

Universell utforming

NHF har vært en pådriver i arbeidet med at universell utforming skal legges til grunn for planlegging, utforming og aktivitet på alle samfunnsarenaer. Universell utforming er en strategi for å sikre inkludering og deltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne på disse samfunnsarenaene. Det er av stor betydning at opplæringstilbudet som gis av studieforbund planlegges, utformes og gjennomføres etter prinsippet om universell utforming. Krav om at universell utforming legges til grunn for studieforbundenes aktivitet må nedfelles i overordnet lovgivning.

Vennlig hilsen
Norges Handikapforbund

Eilin Reinaas sign.
Forbundsleder